

Touto Raichlovou parafrází výroku spisovatele L. N. Tolstého uvádí autor Jaroslav Čvančara jednu z kapitol své nové knihy: Pravomil Raichl – Život na hranici smrti. Pečlivě zpracovaná kniha našeho předního badatele a autora literatury faktu líčí pohnuté osudy plk. Pravomila Raichla, válečného veterána, politického vězně a exulanta, nositele Řádu bílého lva, výjimečného jedince a účastníka II. a III. odboje.

Pravomil Raichl byl vězněm Gulagu, samopalníkem na východní frontě. Bojoval proti nacismu a po jeho porážce až do konce života proti komunismu. Byl jedním z čelných aktérů ještě předúnorové tzv. Mostecké špionážní aféry, následně odsouzen k trestu smrti a poté na doživotí. Jeho anabázi s relativně šťastným koncem zachycuje unikátní publikace, vydaná nakladatelstvím Toužimský & Moravec a Ústavem pro studium totalitních režimů letos v únoru. Křest knihy proběhl symbolicky přesně 25. února, 16 let poté, co Pravomil Raichl naposledy za dramatických okolností vydechl.

První útky

Poprvé utíkal ve svých 18 letech, poté, co naši vlast obsadili nacisté a stal se z ní Protektorát Čechy a Morava. Věděl, že musí bojovat proti okupantům.

Většinou se o těch, kteří z Protektorátu utíkali za hranice, aby mohli bojovat za osvobození své vlasti, píše jen něco v tom smyslu „dostal se do Polska, dorazil do Francie“, ovšem už zde byl útěk Pravomila Raichla velmi dobrodružný.

Přes několik záchytných adres se dostal přes maďarskou hranici a Budapešť, aby jej spolu s kamarádem chytli v malém městečku u Szegedu.

Následoval pobyt v budapeštském neblaze známém vězení, v Citadele, poté byl převezen do tehdy maďarských Nových Zámků, kde byl krutě ztýrán a poté odvezen na slovenskou hranici a tam, jak píše doslova, „pohozen“.

Objevili ho příslušníci slovenské pohraniční stráže, po krátkém pobytu v nemocnici byl uvězněn v nitranském hradě. Odtud šťastnou náhodou jedním strážným odvezen do Myjavy a předán „financům“, kteří ho odvedli na hranice s Protektorátem a pustili.

Pravomil Raichl se ale vrátil do Myjavy a odtud odjel do Nového Města na Váhom, kde se shodou náhod seznámil s rodinou, která mu byla velmi nápomocna. S jejich dcerou se znovu pokusil odejít za hranice směrem do Maďarska. Byli zadrženi v Medzilaborcích a Pravomil byl vzat do vazby.

Po propuštění odjel vlakem do Humenného, ale byl v blízké vesničce opět zadržen, zatčen, a znovu posléze propuštěn.

Pak se mu již povedlo spolu s dalšími přejít do Polska a dostat se na sovětské území.

Tam ho však čekalo to nejkřutější – gulag.

Přesto se z něj pokusil utéci a byl za to odsouzen k trestu smrti. Čekal na svůj konec v cele smrti, avšak do toho zasáhla velká náhoda – formování čs. jednotky v Buzuluku. Byl jedním

z prvních propuštěných z gulagu, a to především díky Heliodoru Píkovi. Nejprve byl odvezen do Vladivostoku do dalšího tábora, teprve potom po dlouhých strastiplných měsících a dorazil v prosinci 1941 do Buzuluku.

Historie východní fronty

Kniha slovy Pravomila Raichla i doprovodným komentářem autora podrobně popisuje dění na východní frontě od formování čs. jednotky v Buzuluku, přes výcvik, až po celé válečné tažení. Úžasná je jak Raichlova charakteristika jednotlivých povah velitelů i spolubojovníků, tak podrobné autorovy poznámky pod čarou, které čtenáře seznamují s osobami, které zasáhly do Raichlova života, a často tehdy i později i do historie naší země. Na rozdíl od mnoha jiných vzpomínkových knih v této neshledáváme „zamžení paměti“, které jako by zapomínalo na chyby některých velitelů či rozhodnutí, o nichž se ví, že nebyla správná. Avšak stále se v rámci jakési „politické korektnosti“ o mnoha věcech nemluví.

Pravomil Raichl zůstal po roce 1945 v armádě, avšak měl neustálé konflikty s komunisty a neustálé problémy díky tomu, že pravdivě mluvil o poměrech v tehdejším SSSR, a tím narušoval „zbožňování“ této země jako osvoboditelů naší vlasti.

Jak autor konstatuje:

„.....Ti, co prožili mnichovské události, okupaci a válku a neměli informace osobní zkušenost se skutečnou sovětskou realitou, cítili vděčnost k vojákům Rudé armády, kterých tolik padlo. Nešlo nikomu vyčítat, že nyní hořeli sympatiemi pro Sovětský svaz a hlavně pro Stalina. Těžko chápali námitku, jak by mohl Stalin někoho osvobodit, kdyby sám byl svou podstatou nesvobodný a od základu prohaný. Avšak že Československo rudoarmějci osvobodili, málokdo mohl popírat. Raichl byl sám svědkem, jaké ohromné oběti ti obyčejní vojáci přinášeli. Avšak jejich politické vedení ty nezměrné zásluhy ideologickými klišé znehodnocovalo. Měl před očima všechny ty mrtvé obličejy z Gulagu a zločiny spáchané ve jménu lepších zítřků. Znovu mu procházely hlavou vzpomínky na táborové věže a plot z ostnatého drátu, na nástupy vězňů v dešti i v mrazu a na strážě s nasazenými bodáky. Baráky a korekce plné nesnesitelného zápachu. Na otrockou vysilující práci vychrtlých vězňů s vyholenými hlavami, oblečenými do šedých hadrů a rozpadajících se bot. A za odměnu jen vodová šlichta, plátek chleba, kaše a někdy páchnoucí ryba.....“

Povinností slušného člověka už tehdy bylo nemlčet – a Pravomil Raichl nemlčel.

Druhé útěky

Koncem srpna 1946 byl Raichl předvolán k Reicinovi. Po cestě zjistil, že není sám. A tak místo k Reicinovi zamířil na západ a přešel hranici do Bavorska. Byl internován ve sběrném středisku CIC, avšak rozhodl se kvůli rodině (mezi tím se mu narodila dcera) vrátit do Československa a

vzít s sebou na západ i je. Manželku se mu však nepodařilo přemluvit, a když se chtěl dostat zpět, byl v lednu 1947 na nádraží v Chebu zatčen.

Zavřeli ho, neobvinili a jen díky náhodě a slušnosti jednoho dozorce byl v červenci propuštěn. Následovala velká zpravodajská hra MNO a MV, nazvaná později Mostecká špionážní aféra, která vyústila v jeho opětovné zatčení v listopadu téhož roku. Následoval první politický monstrproces, na jehož základě byl Pravomil Raichl odsouzen k trestu smrti. Jeho rozsudek však prezident Beneš nepodepsal, a tak mu byl trest změněn na doživotí, zároveň mu byla odňata vojenská hodnost.

Byl vězněn na Pankráci, na Borech, v Ostrově, pak byl přemístěn do tábora Vojna, plánoval útěk, ale skupina byla prozrazena. Byl tedy deportován zpět na Bory a odtud do Leopoldova. Avšak z Leopoldova se mu podařilo 2. ledna 1952 utéci a v noci z 23. na 24. dubna se dostat do západního sektoru Berlína k americké armádě.

Hry estébáků neskončily

Pravomil Raichl přijal nabídku a byl začleněn do Čs. strážní roty americké armády, která byla, tak jako některé další, připravována pro eventuální konflikt mezi východem a západem jako zárodek vojska čs. třetího odboje.

Ve vlasti mezi tím StB nezhálela. Snažila se ho nalákat prostřednictvím falešné radiové hry zpět do Československa, posléze ho chtěla unést z Vídně. Ani jedno se nepodařilo. Po dvou letech vojenské služby v Německu byl Raichl přesunut do USA, a i přes nabídku zůstat dál v armádě dal přednost civilnímu životu.

Jeho rodina i bývalá manželka v Československu však byli trvale pod knutou StB – domovní prohlídky, kontrola pošty, vyšetřovací vazby, výslechy, infiltrace informátorů mezi rodinné „přátele“, získávání informací o tom, co Pravomil v zahraničí dělá, s kým si píše, jakoukoli podrobnost vítali.

Po sametu

Pravomil Raichl navštívil vlast brzy po sametové revoluci, již v roce 1968 napjatě sledoval naděje ve staré vlasti, které však záhy krutě zmařil vstup vojsk Varšavské smlouvy. Rok 1989 byl jiný, a tak mohl plukovník Raichl v roce 1990 přijet do vlasti, která se vydala směrem k demokracii.

Avšak brzy byly jeho naděje na potrestání komunistů zmařeny. On se však stále nevzdával, a to i když se v roce 2001, ve svých 80 letech, rozhodl natrvalo vrátit do vlasti. Zemřel 25. 2. 2002 – tentýž den, na který si podle svědectví blízkého přítele naplánoval odplatu alespoň jediného komunisty, jednoho z těch, který nikdy nepřiznal vinu na procesech a vraždách 50. let – prokurátora Vaše...

V jednom ze svých posledních rozhovorů uvedl:

**„...Historie nebude nic omlouvat sametovými argumenty! Většina Čechoslováků
☐ Listopadu 1989 toužila po změně režimu. Asi si nepředstavovali, že se to takhle zvrtné.**

Mnozí věřili, že se naváže na masarykovské ideály slušnosti a pracovitosti. Jenže Masarykovo „Nebát se a nekrást“ ti dnešní zkrátili na „Nebát se a krást“. Nechápu, že tak vzdělané národy, jako Češi, Moravané, Slezané a Slováci si nechávají tak dlouhodobě nalhávat. Většina Čechů opatrně mlčí a drží se ve vyjetých kolejích. Nejsou zřejmě o moc lepší, jinak by vzali klacky a vyhnali ty zprofanované politiky od žlabů... Kdyby se ve skutečně demokratických státech zjistilo, že syn bývalého vyšetřovatele z padesátých let zasedá v polistopadové Sněmovně a otcovy činy omlouvá, stal by se pro veřejnost nemožným. Nikoliv však v naší staré Vlasti..... Benevolence z nejvyšších míst sametu a lidskoprávních aktivistů se může rovnat národní sebevraždě!“

Jak aktuální jsou jeho slova právě dnes, na počátku března 2018!

Jindra Svitáková